

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrt leta 66 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slov. kat. delavsko društvo v Žalcu.

To vrlo društvo je imelo v nedeljo drugi občni zbor. Podpredsednik, č. g. Ulčnik, otvori zborovanje ter pozdravi navzoče v imenu bolnega predsednika. Nato poroča tajnik, č. g. Osenjak, o delovanju društva. K društvu je pristopilo 48 rednih in 40 podpornih udov. Društvo je priredilo 4 javne shode in 2 veselici. Lani so se podučevali društveniki o raznih rečeh. Društvo se je udeležilo po 3 zastopnikih shoda v Ljubljani, na katerem je bil sprejet splošni socijalni načrt. Društven pevski zbor je pri vsaki priliki kos svoji nalogi. Za zabavo je skrbela tudi društvena knjižnica in 7 časopisov. Več podučljivih knjig sta društvu darovali družbi sv. Cirila in Metoda, ter sv. Mohorja. Društven odbor je imel 8 sej, pri katerih se je sklepalo o društvenih zadevah.

Čeravno ima društvo komaj eno leto, vendar sme ponosno biti na svoje delovanje. Ukrotilo je kar na prvem javnem shodu socijaldemokrate, da si ne upajo več na dan. Le-ti so lani hoteli imeti le eden shod in tudi tega so odpovedali, ker so se zbalii slov. katol. društvenikov. Društvo je napravilo tudi shod v Petrovčah, in že se je prikazal sad tega shoda; kajti tudi v Petrovčah že vshaja solnce boljše bodočnosti. Na to poroča denarničar gospod Antloga. Dohodkov je imelo društvo 144 gold. 68 kr.; stroškov pa 96 gl. 12 kr.; ostané torej v blagajnici 48 gl. 51 kr. — Poročilo se vzame s pohvalo na znanje, na kar se na predlog g. Antloga, stud. jur., voli soglasno stari odbor.

Nato govori č. g. Ulčnik o političnem razgledu. V dobro premišljenem govoru razlaga, kako vlada sedaj na svetu krivica in denar, kako nas tlači vojaštvo. Pa države še vedno pomnožujejo vojne in ni upati, da bi bilo v tem oziru kmalu bolje. V državnem zboru našem se sicer razpravljajo zelo važne reči, kakor vprašanje o volilni reformi, potem preosnova davčne in obrtne postave in pogodba z Ogersko. Pa kdor pazno zasleduje te razprave, lahko presodi, kako malo resnobe in odločnosti kažejo ne samo ministri, ampak tudi mnogi poslanci. Prvi so odvisni od kapitalistov, drugi pa od klubovih pravil. In zaradi tega predlaga govornik sledečo resolucijo:

»Z ozirom da to, da slovenski državni poslanci zastopajo večinoma le kmečki in obrtni stan, volilci, zbrani na shodu slov. kat. društva v Žalcu, izražajo svoje želje in prošnjo do njih, da naj pri obravnavah predlogov o preosnovi volilne pravice, davčne in obrtne postave, o pogodbi z Ogersko in drugih predlogov, tikajočih se naših pravic in koristij, z vso odločnostjo brez ozira na klubove zaveze ali druge strankarske razmere, zastopajo zahteve kmečkega in obrtnega stanu.« Ta resolucija se z odobravanjem sprejme.

Drugi govornik, g. Kač, je govoril jako razumljivo o znižanju zemljiškega davka, pokazal kmetom, kako krivično se je ravnalo pri cenitvi zemljišča, ker je polje postavljeno v previsoki red; zato pa opominja vse kmete, naj se do majnika oglasijo pri občinskem uradu, kateri bo prav rad vsako pritožbo vzel na zapisnik.

H koncu se je g. podpredsednik v imenu društva zahvalil vsem, kateri so pri društvu sodelovali, opominjal, naj stari udje zvesti ostanejo in izrazil željo, naj se tudi novi oglasijo. In videli smo, kako so v resnici vsi dobro misleči udeleženci letni donesek izročili g. blagajniku za slov. delavce, in tudi novi udje so pristopili. Pevci pa so delavsko pesem zapeli. Bog živi to mlado, pa vrlo delujoče društvo!

~ O koristi bralnih društev.

(Iz govora dr. Fr. Jurtela na zboru markovskega bralnega društva).
(Konec.)

Dr. Jurtela je opozarjal zbrane gospodarje še na nekatere druge postavé ali zakone, za katere se med nami nihče ne briga, s katerimi pa bi se dalo marsikaj za blagor naših gospodarjev doseči. Naštel pa je tudi nekatere načrte zakonov, s katerimi se bo de imel državni zbor še le pečati, n. pr. zakon o davčni reformi, gledé odpisa dače vsled nezgod (toča, povodenj, suša, trtna uš), o obveznih ali obligatornih zadrugah. Ni še bilo slišati, da bi bili slovenski gospodarji kjekoli dosihdob izrekli svoje mnenje o nameravanih zakonih. In vendar moreta zakona o davčni reformi in o obveznih kmečkih zadrugah naše gospodarske razmere od slemena pa do tal celo predrugačiti.

Preveč ali vsega pa ne smemo pričakovati od novih zakonov. V bralnih društvih se moramo pripravljati na to, kar pride in kar dobimo. Mi moramo biti dobro pripravljeni za ono dobo, ko se upeljejo nameravane reforme. Ko so češki kmetje sprevideli, da se pridelovanje zrnja več ne izplača, so to opustili in začeli sladkorno peso. Ko pa za ta pridelek med fabrikanti ni bilo dobiti dovolj kupcev, napravili so češki kmetje zadruge, osnovali so si svoje tovarne za izdelovanje sladkorja. Slovenski gospodarji v Savinjski dolini so se poprijeli hmeljarstva in dobro se jim godi. V pujskem okraju smo poskusili Slovenci svoje moči v zadrugi le enkrat, to je takrat, ko smo osnovali posojilnico, in ta poskus se je dobro obnesel.

Zadruge so tisto sredstvo, s katerim se bo de v bodoče dalo še kaj doseči. Ko bodo naši gospodarji delati začeli poskušnje z raznimi semeni, ko se bodo poprijeli enkrat novodobne živino- konje- in trtoreje, ko bo de treba skrbeti za razne gospodarske pripomočke,

n. pr. plemensko živino, gospodarske stroje (mašine), umetna gnojila (za ameriške nasade in travnike), bodo uvideli potrebo zadrug in spoznali teh moč in koristi.

Ko bi imeli slovenski gospodarji že danes zadruge, lahko bi prodajali zrnje in krmo vojaškemu erarju, kateri ne more s posameznimi barantati, in bi gotovo za te pridelke več iztržili, kakor dobijo za nje na sejmu ali doma od kupcev. Poduka nam v vsakemu oziru manjka; bralna društva so nam potrebna. V bralnih društvih se moramo na bodočnost resno in vsestransko pripravljati. Zato so bralna društva zdaj koristna; za prihodnost pa, ker nimamo gospodarskih šol, ker se ne moremo niti do zimskih gospodarskih tečajev povspeti, so kot predhodniki nove in boljše gospodarske dobe največjega pomena.

Opravičena je torej želja vseh razumnikov, da si Slovenci osnujemo v vsaki župniji bralno društvo, da se vsako tako društvo uredi po označenem načrtu, kolikor mogoče za naše potrebe gledé vsestranskega, pred vsaki gospodarjem potrebnega poduka.

Ker pa je od trdnega gospodarskega stanu odvisen obstanek nas vseh in celo celega našega cesarstva, morajo se pridružiti v bralnih društvih gospodarskemu stanu tudi vsi drugi brez izjeme. Daj Bog, da pridemo na skorem iz bralnih društev do gospodarskih zadrug!

Cerkvene zadeve.

Družba sv. Mohorja v naši škofiji.

Med 72.097 Mohorjani zavzemamo Lavantinci drugo mesto s 23.976 udi. Kako dolgo se je, ko še vsa družba ni imela več udov, a sedaj je že nas Lavantincev toliko! Od lani smo napredovali za 2149 udov. V posameznih dekanijah se kaže napredek takó-le: Dekanija Slov. Bistrica je napredovala od lani za 6 udov, in na 100 ljudij pride ondi 5 udov; Braslovče (+ 62, 7·1), Celje (+ 86, 5·6), Dravsko polje (+ 89, 5·7), Gornjihrad (+ 66, 6·2) Jarenina (+ 47, 3·7), Konjice (+ 98, 4·8), Kozje (- 14, 4·6), Laško (+ 118, 5), Št. Lenart v Sl. g. (+ 168, 6), Ljutomer (+ 171, 6·4), Maribor levi breg (+ 152, 3), Maribor d. br. (+ 32, 2·5), Marenberg (+ 9, 2), Nova cerkev (+ 48, 4·8), Ptuj (+ 271, 5·1), Rogatec (+ 153, 4·3), Šaleška dolina (- 12, 5·2), Šmarije (+ 226, 5), Smartin (+ 21, 4·2), Vel. Nedelja (+ 71, 5·3), Videm (+ 203, 4·2). Vuzenica (+ 1, 3·9) in Zavrč (+ 62, 3·9).

Kakor kaže ta pregled, so razun kozjanske in šaleške vse dekanije napredovale, najbolj ptujška s 271 udi, potem šmarijska (226) in videmska; v večini ostalih je tudi precej poskočilo število udov. Najbolj je družba razširjena tudi letos v braslovški dekaniji s 7 udi od 100 ljudij. Župnije, v katerih je družba pridobila od lani vsaj 50 novih udov, so Sv. Lovrenc v Sl. g. (+ 51), Sv. Jurij na j. žel. (+ 57), Celje (+ 54), Sv. Urban pri Ptuj (+ 57), Ljutomer (+ 84) in Sv. Peter in Pavel v Ptuj (+ 107). Poslednji vrli župniji, kakor lani, tudi letos zavzemata prvo mesto gledé na število udov. Število udov je sicer padlo v nekaterih župnijah, pa večinoma tam, kjer je družba že dobro zastopana, najbolj v Podsredi za 53 udov. Med župnijami, v katerih pride največ udov na 100 prebivalcev, je tudi letos prva vzgledna šmiklavška župnija v dek. laški, kjer pride na 100 ljudij že 16 udov. Za njo pride Sv. Andraž pri Polzeli (13), Šmihel nad Mozirjem (11·5), Sv. Bolfenk v Sl. g. (10·6) in Solčava (10). Župnij z 6, 7, 8 in 9 udi od 100 pa je že prav lepo število.

Napredujemo res lepo; hvala za to Bogu in delavnim oč. gg. poverjenikom! Toda ali naj ostanemo za

naprej pri sedanjem številu 23.976? Letos pride v naši škofiji povprečno 4·8 udov na 100 ljudij. To še ni največje število. V vsaki župniji bi morale vsaj 5 udov biti od 100 ljudij, kar pa še mnogokje ni, zato se lahko napredujemo. Naprej torej Slovenci v naši škofiji, naprej bratje v sekovski in somboteljski škofiji, ki ste od lani tudi lepo napredovali! Oklenimo se vsi družbe, najboljše zaščitnice vere in narodnosti naše! C.

Gospodarske stvari.

Ohranitev kmečkih posestev.

Kakor smo omenili v predzadnjem političnem ogledu, izročili so knezoškof dr. J. Kahn v koroškem deželnem zboru samostojni predlog o ohranitvi kmečkih posestev. Ta znameniti predlog, ki se je potem izročil odseku, se glasi: »Visoki deželni zbor naj sklene postavo po teh-le načelih: Člen I. Sedaj obstoječa kmečka posestva se imajo ohraniti za vso bodočnost; 1. ta posestva se imajo ceniti in določiti kot cele, — pol — itd. kmetije. 2. Sedanja posestva se ne smejo siloma spreminiti.

Člen II. Radovoljno se sme v bodoče samo v sledečih slučajih spreminjati: 1. Ednota (puša) se sme kupcu samo tedaj prepustiti, ako jo kot samostojni edini posestnik obdeluje. 2. Da se menjajo ednake ednote. 3. Da se dvojnata kmetija razdeli v dve kmetiji z dvema posestnikoma in lastnikoma. 4. Da se cela kmetija razdeli v dvojnati. 5. Se prodajajo take ednote, po katerih pride ena kmetija po nakupu v višjo, druga po prodaji v nižjo vrsto. 6. Ko se posestva po nakupih zaokrožujejo in priraste cela ednota, se ima na drugi strani odcepiti nova ednota iste vrednosti.

Člen III. Če se iz katerega koli uzroka razprodajo večje skupine posestev, zlasti take, ki so nastale po nakupu manjših kmečkih posestev, potem veljaj za ravnilo 1. da se ohrani prvotno veliko posestvo zaokroženo v roci enega posestnika in lastnika; drugi deli naj preidejo po ednotah na samostojne kmečke posestnike in lastnike. 2. Če se prostovoljno zopet uredijo od velikih posestnikov kmečka posestva, potem naj se onim, ki jih kupijo, dovoli v sledečem členu dovoljena podpora.

Člen IV. Vsakratni deželni odbor se po natančnejih postavnih določbah pooblaščuje, da pri predstojećih premembah posestva in lastništva s pomočjo deželne hipotečne banke: 1. dovoljuje daljša posojila, ki se sčasoma vrnejo; 2. posreduje s tem, da nakupuje posestva in jih oddaje v najem.

Člen V. Pri predstojećih izpremembah naj poslujejo v pomoč deželnemu odboru v posameznih slučajih komisije, obstoječe iz: a) dveh razumnih kmetov, b) komisarja deželnega odbora, c) komisarja c. kr. deželne vlade. 2. Za omenjene premembe naj se prosi za primerne davčne olajšave. — Zdela naj to postavo gospodarski odsek v zvezi z juridično-političnim. Postavni načrt naj se predloži se v tem zasiedanju. ◊

Sejmovi. Dne 15. februarja v Arvežu, na Bregu pri Ptuj (za svinje), v Poličanah (za svinje) in v Kostivnici. Dne 19. febr. na Gornji Polskavi, v Imenem (za svinje) in v Pišecah.

Žitne cene v Mariboru od 1. do 8. februarja Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 80 kr., rž 5 fl. 35 kr., ječmen 4 fl. 80 kr., oves 3 fl. 60 kr., turšica ali koroza 4 fl. 55 kr., proso 5 fl. 10 kr. in ajda 4 fl. 60 kr.